

[5, с. 85]. Отже опис національно-культурних концептів, які приховані у лексиці з культурним компонентом є актуальним та перспективним напрямком дослідження.

#### Література

1. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Москва : Гнозис, 2004. – 392 с.
2. Лихачев Д. С. Концептосфера русского языка / Д. С. Лихачев // Известия РАН. Серия литературы и языка. – Москва, 1993. – Т. 52, № 1. – С. 3–9.
3. Манакин В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. / В. М. Манакин. – Київ : Академія, 2012. – 288 с.
4. Маслова В. А. Лингвокультурология : учеб. пособие для студентов ВУЗов / В. А. Маслова. – Москва : Академия, 2001. – 183 с.
5. Нерознак В. П. От концепта к слову: к проблеме филологического концептуализма / В. П. Нерознак // Вопросы филологии и методики преподавания иностранных языков. – Омск : Омск. гос. пед. ун-т, 1998. – С. 80–85.
6. Степанов Ю. С. Константы: Словарь русской культуры / Ю. С. Степанов. – Москва : Языки русской культуры, 1997. – 824 с.
7. Человек и культура. Индивидуальность в истории культуры / под ред. А. Я. Гуревича. – Москва : Наука, 1990. – 240 с.

УДК 821.14'06-311.6.09(043)

**Кіор Ю.А.**

кандидат філологічних наук, доцент кафедри грецької філології та перекладу

#### СИСТЕМА ГОЛОВНИХ ОБРАЗІВ РОМАНУ ЛІТСИ ПСАРАФТИ «ПОСМІШКА ГЕКАТИ»

Вивчення історичної прози якнайкраще підходить для знайомства з історією та культурою іншої країни, оскільки безпосередньо вводить читача у захоплюючий вир подій. Одним з таких творів, на нашу думку, міг би стати роман грецької письменниці Літси Псарафти “Посмішка Гекати”.

Літса Псарафти належить до сучасних грецьких авторів літератури для молоді. Вона народилась на острові Самос, зараз живе в Афінах. Працювала в консульстві та в американському посольстві у відділі перекладу. Об’їздила майже увесь світ, і її подорожі стали джерелом натхнення для багатьох її творів. Вона є автором багатьох творів, які одержали численні грецькі та міжнародні премії [3, с. 7].

Роман “Посмішка Гекати” був написаний у 1995 році, а у 1996 одержав Державну премію Міністерства культури Греції як кращий роман для молоді. У 2000 році письменницю було номіновано на премію Андерсена – аналог Нобелівської премії у галузі дитячої літератури [2].

Дія роману розгортається на грецькому острові Самос у чотирьох хронологічно різних епохах, що пов’язані з видатними історичними подіями Греції. Головні героїні – чотири дівчини приблизно одного віку, які живуть у різні часи. Чотири розділи відповідно називаються за іменами героїнь: “Феано” (522 до н.е.), “Феонікі” (1042), “Арети” (1808) та “Тети” (1995). Під назвою розділу вказується рік, коли відбувається історія.

Починається роман своєрідним “прологом” під назвою “Арети” (1995). Літня жінка Арети дуже переймається через вчинок своєї онуки (що саме сталося, стає відомим лише у четвертому розділі). В родині Арети протягом багатьох десятиліть зберігається золота прикраса – дуже гарне кільце, виготовлене за часів правління Полікрата, правителя Самоса у VI ст. до н.е. І Арети замислюється над історією незвичайного артефакту.

Героїня першого розділу Феано – єдина дочка Полікрата, тирана Самоса у 6 ст. до н.е. Красива історія кохання Феано і майстра-ювеліра Рікоса зображується на тлі історичних подій. Полікрат постає як фігура неоднозначна. З одного боку – це відомий правитель, який прославив свій острів завдяки технічним та духовним досягненням (портові устрої, водопровід, храм Гери – перший храм на території Греції, – школа Піфагора).

До своєї героїні Феано авторка відноситься з любов’ю. З рук коханого вона отримує “подарунок кохання”, який їй напрозорчили Мойри при народженні, – золоте кільце, яке згодом з’єднає всіх чотирьох героїнь. Це кільце, яке наймолодша героїня Тети назвала “Посмішкою Гекати”, є, можливо, найголовнішим героєм роману. Воно ніби живе своїм життям, впливаючи на долю тих, хто ним володіє, яких, до речі, саме й обирає, і караючи тих, хто намагався заволодіти ним обманом. Навіть назва кільце, а відтак і назва самого роману є символічною: в грецькій міфології Геката – богиня чаклунства, володарка страховищ і привидів, що насилала на людей жах і тяжкі сни [1, с. 250]. Феано гине через заздрощі богині Гери: блискавкою, вкраденою у свого чоловіка Зевса, вона вбиває Феано і осліплює Рікоса (найстрашніша кара для митця).

Через кілька століть послушниця візантійського монастиря Феонікі випадково знаходить кольє. Незважаючи на те, що це поганська прикраса, Феонікі поступово стала носити її і навіть надихнула свого коханого Костянтина на створення ікони Богородиці, яка мала риси Феонікі і була прикрашена цим кольє. Ікона одержала назву “Богородиця Прикрашена”. Через кілька днів після створення ікона почала плакати кривавими сльозами, попереджаючи про небезпеку. Коли у монастирі відновилися мир і тиша, Феонікі вирішили пожертвувати своє кольє Богородиці. Через деякий час на монастир напали пірати. Захищаючи монастир, у сутичці з ними загинув Костянтин. Велику частину монастирських скарбів, у тому числі й ікону Прикрашеної Богородиці, пірати вивезли на кораблі. Але знялася буря, корабель зі скарбами потонув, і лише неушкоджену ікону хвилі винесли на берег.

З новою героїнею – Арети – ми знайомимось майже через вісім століть, за кілька років до початку Грецької Революції. Вона – дочка старости села на острові Самос. Кольє випадково знайшов її наречений Якуміс у морі. Молоді люди проходять через багато випробувань, щоб залишитися разом. І знову реальні події переплітаються з містичними.

За заповітом Арети кольє має переходити до першої онуки, яка, в свою чергу, передасть його своїй першій онуці (за грецькою традицією, вони мають однакові імена). Таким чином, остання героїня, яка живе в наші часи, є родичкою Арети з третього розділу. Її теж звать Арети (як і її бабусю, яка теж з’являється в романі як дійова особа). Для розрізнення бабусі та онуки остання отримує зменшене ім’я Тети. Їй теж доводиться пережити велике кохання, яке закінчилося трагічно. Паралельно з розповіддю про Тети письменниця простежує шлях кольє, яке за будь-яких обставин залишалось у родині, навіть під час війни і скрути. Тети знаходиться в комі після аварії, яка трапилась, коли вона зі своїм коханим Телісом вирушили до Афін для участі у фіналі конкурсу краси. Під умовляннями Теліса Тети бере з собою бабусине кольє, власне, краде його, а отже, оволодіває ним обманним шляхом, за що й отримує покарання. Фінал роману оптимістичний: опритомнівши, Тети знаходить в собі сили жити далі і визнає свою провинку.

Всі чотири героїні пов’язані між собою старовинним артефактом, а відтак це кольє стає чи не найголовнішим героєм роману.

#### Література

1. Гловацька К. Міфи Давньої Греції. Київ : Веселка, 1991. 264 с.
2. Συγγραφέας Λίτσα Ψαραύτη. Режим доступу: <http://www.psarafti.gr/gr/home.html>.
3. Ψαραύτη Λ. Το χαμόγελο της Εκάτης. Αθήνα : Εκδόσεις Πατάκη, 1995. 205 σ.

УДК 811.14’373.611(043)

**Новицька О.А.**

кандидат філологічних наук, доцент кафедри грецької філології та перекладу

#### ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ПРОБЛЕМАТИКА ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ З ТОЧКИ ЗОРУ СУЧАСНОГО МОВОЗНАВСТВА

Лінгвістичне перекладознавство виникло як окрема наукова дисципліна у другій половині ХХ століття, на сьогоднішній день численними є дослідження різних аспектів перекладацької діяльності з лінгвістичної точки зору. Теоретичні основи науки про переклад були закладені вченими багатьох країн і різних напрямків.

Велике значення має всебічне вивчення проблеми еквівалентності перекладу, його стилістичного аспекту, компонентів змістовної структури тексту. Комплексний підхід до розкриття характеру перекладацької діяльності створює необхідні умови для дослідження окремих сторін процесу перекладу, а також для створення єдиної теоретичної концепції в тому чи іншому його аспекті.

Не менш значущим є те, що у сфері наукових інтересів відомих перекладознавців знаходяться теоретичні основи перекладу творів різних жанрів. Велика увага приділяється письмовим перекладам текстів, що належать до газетно-інформаційного та публіцистичного стилів. Значного розвитку набули дослідження в галузі науково-технічного, художнього та усного (зокрема, синхронного) перекладу. Важливий внесок у розвиток даних наукових напрямів зробили видатні науковці В. Крупнов, В. Виноградов, Р. Міньяр-Белоручев. Такі дослідження дозволяють виявити загальні риси всіх переказів і специфічні особливості кожного виду перекладацької діяльності. Жанрова своєрідність є одним з важливих елементів індивідуального стилю митця та ключовим аспектом перекладацького аналізу художнього твору.

На думку А.В. Федорова, лінгвістичне вивчення перекладу, тобто вивчення його крізь призму двох мов, дозволяє будувати роботу більш конкретно. Він вважав безпідставним будь-яке дослідження про відображення змісту першотвору в перекладі, за умови, якщо воно виконано без аналізу мовних і стилістичних засобів, використаних при перекладі [40, с. 36].

Відтворення неповторного авторського стилю потребує від перекладача розуміння поставленої мети та гнучкої перекладацької стратегії. На думку Н. Гарбовського, втрати при перекладі носять не тільки